

حقیقی پیرامون مسئلہ

رؤیتِ ہلال
Ketabton.com

مسلمین در حکم ماہ رمضان و عید فطر

بنام خدا

حکم رؤیت هلال ماه در اسلام

مقدمه: دین اسلام اکمل و خاتم ادیان و مانند سایر مکتبهای الهی مبنایش بر توحید می باشد، یعنی اعتقاد به وحدانیت صانع متعال در نظام آفرینش و از همه مهمتر ایجاد وحدت مسلمانان و برقراری برادری و برابری بین آنان است.

اسلام بالاترین وظایف مسلمانان را اتحاد و اتفاق شمرده و آنها را یک امت دانسته و میفرماید: «هر آینه امت اسلام، امت واحد است که در آن اختلاف نیست من پروردگار شمایم، پس مرا بپرستید» (۱)

سپس برای تحقق مفهوم امت واحد دستور میدهد که: «همگی بریسمان خدا (قرآن) چنگ بزنید و متفرق نشوید و یاد کنید نعمت های خدا را هنگامیکه با هم دشمن بودید و خداوند بواسطه دین اسلام قلب هایتان را بیکدیگر مهربان کرد و باهم برادر شدید.» (۲)

و در آیه ای دیگر جهت جلوگیری از نفاق و تفرقه و گرایشهای حزبی و فرقه ای میفرماید: «مانند کسانی نباشید که دین و امت واحد خودشان را متفرق ساختند و هر فرقه ای از پیشوایی پیروی کردند و به آنچه که داشتند خوشنود شدند.» (۳)

لذا در آیه ای دیگر برای چنین کسان وعده عذابی بزرگ داده میفرماید: «مانند کسانی که فرقه فرقه شدند و اختلاف کردند نباشید بعد از آنکه دلیل ها برایشان آمد. برای آنهاست عذاب بزرگ» (۴)

-
- ۱- انبیاء: ۹۲
  - ۲- آل عمران: ۱۰۲
  - ۳- روم: ۳۲
  - ۴- آل عمران: ۱۰۳

بنابر نص صریح قرآن ، اختلاف و تفرقه در دین مستلزم عذاب عظیم بوده و از گناهان کبیره محسوب میشود.

خداوند جهت زدودن هر گونه اختلافی که منجر به تفرقه شود فرموده : « و آنگاه که در چیزی اختلاف کردید پس حکمش با خداست » (۱)

با توجه به آیات مذکور ، اساس اتحاد و اتفاق بین مسلمانان و رهائی آنها از فساد و ظلم و تفرقه : قرآن ، است که پایه و شالوده آن بر توحید و وحدت امت مسلمان می باشد.

یکی از موارد اختلاف بین امت مسلمان ، مسئله استهلال در ماه مبارک رمضان و شروع صیام و برگزاری عید فطر است که تا کنون بهانه‌ای برای طرح اختلاف و نیز جبهه‌گیری و مرزبندی مذهبی بین دو فرقه شیعه و سنی بوده و بیشترین بهره و منافع از اینگونه اختلاف نصیب دشمنان اسلام شده است .

لذا تحقیق در ملاک رؤیت هلال و اقامه دلایل براینکه دیدن هلال اختصاص به افق فرد مکلف ندارد و ادعا براین اصل که هر جا ماه دیده شود و به اثبات برسد برای آفاق و مناطق دیگر نیز حجت است یکی از وظایف هر فرد مسلمانی می باشد که باید تحقیقاً به آن توجه شود . هدف ما در این مقاله کوتاه ، بررسی فشرده و مختصر در رؤیت هلال بعنوان ملاک و روزه‌داری است بایبانی ساده و روشن از دیدگاه

کتاب   سنت   اجماع   علم و عقل

تذکر این مطلب ضروریست که ما بهیچ وجه اراده طرفداری از مذاهب اهل سنت و یا شیعه را نداریم ، بلکه آنچه مورد نظر است اراده حکم خداوند و بیان حقیقت موضوع و دادن آگاهی و شناخت از مطلب تحقیقی به محققان و ایجاد اتحاد و اتفاق بین مسلمانان و بالاخره انجام

وظیفه الهی است تا شاید این جزوه حاضر مقدمه وفتح بابی باشد برای اندیشمندان و جویندگان حق در کلیه مسائل مورد اختلاف مذاهب و فرق بامید روزیکه مسلمانان جهان چون یک تن واحد توجه جهانیان را به اسلام و احکام نجات بخش آن بعنوان تنها کلید مشکلات و معضلات اخلاقی و اجتماعی و اقتصادی جلب نموده و برای ساختن جامعه‌ای اسلامی پیشقدم گردند. انشاء...

« اراده ندارم جز اصلاح بقدر استطاعتم و نیست توفیق من مگر بخدا براو توکل می‌کنم و بسوی او بازگشت مینمایم »: قرآن کریم:

رؤیت هلال از نظر قرآن

۱- خداوند در مسئله هلال ماه میفرماید:

«سؤال میکنند از تو ای پیامبر از هلال‌ها، بگو تعیین اوقاتست برای همه مردم و ایام حج» (۱)

خداوند ملاک شناخت اوقات را برای بعضی عبادات در دوران سال بر طبق میزان هلالها مشخص نموده، همانطوریکه انجام مراسم حج را برای مسلمانان در یک زمان خاص قرار داده عبادت روزه را هم در یک وقت معین تعیین نموده است بنابراین آیه سرزمین حج (مکه) بعنوان مبدأ مشترکی در عبادات حج و روزه برای همه مسلمانان خواهد بود، و چون کلمه ناس در آیه اسم جمع است یعنی برای همه مردم چه دور و چه نزدیک باشند رؤیت هلال مکه حجت است

۱- بقره: ۱۸۵

و کفایت خواهد کرد.

از حضرت صادق (ع) در تفسیر قول خدای عزوجل سؤال شد، فرمودند:

« هلالها برای تعیین و تشخیص وقت روزه داری و افطار روزه و حج مردم است » (۱)

علامه حلی در فصل هفتم از کتاب صوم: تذکره الفقها می گوید:

(وقتی خدای تعالی میفرماید: از تو درباره هلال ها سؤال می کنند... دلالت بر آن دارد که خداوند عزوجل هلال را در شناسائی وقت حج و سایر اموریکه وقت در آنها شرط است معتبر دانسته مانند عده طلاق و عده وفات و غیر اینها، همه مسلمین از عهد رسول خدا تا زمان ما بر این عقیده متفق بوده اند که هلال را معتبر بدانند و در رؤیت آن سعی و اهتمام نمایند. رسول خدا خود نیز متصدی رؤیت هلال می گشت و قبول شهادت بر استهلال را جزء قانون اسلام مقرر فرمود و نیز حکم کسی را که در شهری از شهرها شهادت به دیدن هلال دهد یا از خارج شهر خبر رؤیت را بیاورد تشریح فرمود و معلوم گردانید) قسمتی از سخن علامه

۲- دومین آیه از قرآن کریم

« ماه رمضان ماه اشست که قرآن در آن نازل شده و هدایت و روشنالی برای مردمان و جدا کننده حق از باطل است. پس کسیکه این ماه را حاضر (شاهد) بود باید روزه بگیرد » (۱)

بر طبق این آیه شریفه حکم رؤیت هلال تقلیدی نیست و به فتوای مرجعی ثابت نمیشود. بلکه موضوعیست تحقیقی و کلمه (شَهِدَ) در آیه یعنی حضور با علم و آگاهی و هشیاری میباشد. پس بر هر فرد مسلمان لازم و واجب است در مورد رؤیت هلال و اثبات اول و آخر ماه رمضان تحقیق نماید و با دلیل قاطع روزه دار شود و همراه با مسلمانان جهان افطار نماید. و بقول علامه

رؤیت هلال اصلی از اصول دین است که بالضروره و بطور قاطع از شرع رسول خدا (ص) ثابت و معلوم است. (۱) از این گذشته حکم رؤیت هلال در قرآن به لفظ عام گفته شده است، بدون قید و شرط و اگر افاق مختلف شرط رؤیت هلال می بود بر شارع مقدس لازم می آمد بر هر افاق دستوری صادر نماید و یا پیامبر حدود و میزان و ملاکی برای هر افاق مقرر میفرمود چون حرمت روزه در عید فطر مسلم است.

سُنَّت در رؤیت هلال

روش رسول خدا بعنوان بهترین طریقه برای رسیدن بحق و تبیین آیات قرآن است که آنرا سنت می نامند.

قرآن میفرماید: محققاً بر شماست که از بهترین طریقه به رسول خدا اقتداء نمایید.

۱- در سنت پیامبر استهلال یکی از دستورات است که امروزه با علم و تکنیک بآن عمل می کنند. حدیث زیر از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است.

صُومُوا الرُّوْیَةَ وَالْفِطْرَ وَالرُّوْیَةَ (۲)

روزه بگیرید با دیدن هلال و افطار کنید با دیدن هلال

۱- فصل هفتم از کتاب صوم
۲- تهذیب مسلم - ابن ماجه

۴- تهذیب: وافی از قول علی (ع)

این حدیث بخوبی بیان میدارد که هر کس از مسلمانان رؤیت هلال کرد برای دیگر مسلمانان حجت خواهد بود، زیرا (رویت) اسم مصدر است وبمعنای دیدن می باشد، بنابراین هر کس در هر کجا هلال را ببیند کفایت خواهد کرد. نادیده گرفتن این آیات واحادیث سبب می شود که مردم ناآگاهانه روز اول رمضان را افطار کرده وروز عید فطر را روزه گرفته ومشمول کلام رسول خدا(ص) شوند که فرمود:

(مَنْ أَحَقَّ فِي رَمَضَانَ يَوْمًا مِنْ غَيْرِهِ مُتَعَمِّدًا فَلَيْسَ بِمُؤْمِنٍ بِاللَّهِ وَلَا بِي) (۱)

یعنی کسیکه عمداً یک روز از غیر رمضان رابه رمضان ملحق نماید نه به خدا ایمان داشته و نه بمن.

احادیث و روایات در رؤیت هلال :

- ۱- از حضرت علی (ع) روایت شده: هرگاه هلال را ببینید افطار کنید یا آنکه اگر شاهد عادل از مسلمین به رؤیت هلال شهادت دهد. (۲)
- ۲- شیخ طوسی از قول راویان نقل میکند که از امام صادق (ع) راجع به هلال رمضان پرسیده شد که ۲۹ روز از ماه شعبان میگذرد وابرمانع استهلال می گردد. تکلیف چیست ؟ حضرت فرمودند روزه مگیر مگر آنکه ماه دیده شود، پس اگر اهل شهری دیگر شهادت دهند که در آن شب ماه را دیده اند، قضاگاران روزه را بگیر. (۳)
- ۳- شیخ طوسی از امام صادق (ع) روایت کرده که در قنوت نماز عید فطر در بین تکبیرها ۹ بار می گوییم.

۱- تهذیب ، وافی از قول علی علیه السلام

۲- تهذیب - استبصار

۳- تهذیب

(اللهم اهل الكبرياء والعظمة ... اسألك بحق هذا اليوم . الذي جعلته للمسلمين عيداً) (۱)
 خدایا از تو مسئلت می کنم بحق این روز که آنرا برای همه مسلمانان عید قرار دادی ... این
 دعای نماز عید فطر روشن میسازد که عید فطر برای همه مردم مسلمان کره زمین در یک روز
 خواهد بود بدلیل (هذا اليوم) .

۴- امام سجاده (ع) در صحیفه سجادیه در دعای عید فطر واضحی میفرماید:

(اللهم ان هذا يوم مبارك وميمون والمسلمون فيه مجتمعون في القطار ارضك)

خدایا این روز مبارک و میمون که در این روز همه مسلمین اجتماع می کنند و در تمام اقطار زمین
 تو:

این دعا بتمام مسلمین اعلام میدارد که شروع و اتمام ماه رمضان در تمام اقطار عالم یکی است

۵- ابی الجارود گفت از امام باقر (ع) شنیدم که فرمود: روزیکه مردم (اهل تسنن) روزه میگیرند
 گو نیز روزه بدار و روزیکه مردم افطار میکنند تو هم افطار کن ، زیرا خدای عزوجل هلال ها را
 سر رسید وقت عبادات از حج و صیام و فطر و غیره قرار داده است . (۲)

اثبات هلال به شهادت عدلین

چون شارع مقدس شهادت بینة را حجت شمرده، لذا به شهادت دو شخص عادل رؤیت هلال
 اثبات می شود . شهادت دو مسلمان در سنت پیامبر مبتنی (دلیل) بر رویت است .

۱- شیخ طوسی و شیخ مفید

از ابی عبدالله علیه السلام روایت کرده اند که حضرت فرمود (بادیده شدن هلال
 روزه بگیر و بادیده شدن آن افطار کن و هرگاه دو شاهد عادل در نزد تو شهادت دهند روز قبل ماه را

۱- تهذیب

۲- تهذیب

دیده‌اند در این صورت روزی را که افطار کرده‌ای قضا کن (۱)

۲- شیخ طوسی بوسیله راویان از ابی عبدالله روایت کرده که از حضرت صادق (ع) درباره روزه قضا رمضان سؤال شد، وی پاسخ داد (قضا مکن آنرا جز آنکه دو شاهد عادل از جمیع اهل نماز شهادت دهند که چه روزی اول ماه بوده است) (۲)

کلام حضرت صادق (ع) «من جمیع اهل الصلوه» صریح است که این دو شاهد بر هر مذهبی که باشند شهادتشان مقبول و عدالتشان قابل قبول است. می بینیم که غالباً در کشورهای عربی، هلال ماه رمضان و سؤال رؤیت میشود ولی ما آنرا نادیده گرفته و روز اول رمضان را افطار و اول شوال که روز عید فطر است را روزه گرفته‌ایم و مردم نیز بحکم تقلید باین کار معصیت آمیز و ادا شده‌اند. در صورتیکه در موضوعات تقلید وجود ندارد.

۳- علامه می گوید: دلیل ما از اخبار کثیره اینست که آنروزیکه در بعضی بلاد ماه دیده شد، ماه رمضان است و در مکان هائیکه ماه دیده نشده به شهادت شهود، رمضان است پس روزه آن روز در همه جا واجبست زیرا خدای متعال فرموده « هرکس در این ماه شاهد بود باید روزه بگیرد» (۳)

اما شرط عدالت را از زبان حضرت علی (ع) بشنویم:

(بدان که مسلمین عادلند، مگر کسی که بعنوان حدّ تازیانه خورده یا کسیکه بشهادت دادن دروغ معروف شده و یا کسیکه مرتکب کبیره شود و توبه او ثابت نگردد.) (۴)

۱- تهذیب مقنعه

۲- تهذیب

۳- منتهی المطلب

۴- کافی - تهذیب در باب آداب الحکم

بهانه بعضی از معترضین:

از مدت‌ها قبل بعضی از معترضین به وحدت رؤیت هلال می‌گفتند که چون علماء شیعه راه به رصدخانه‌های اهل تسنن ندارند از این جهت که رؤیت هلال برایشان ثابت نمی‌شود تکلیف پیدا نمی‌کنند. امروزه این مسئله با تشکیل حکومت مذهبی در ایران قابل حل است و می‌توانند با فرستادن نماینده‌ای به رصدخانه‌های کشورهای اسلامی این بهانه را برطرف کنند و راه را برای رؤیت هلال بگشایند. در ثانی وقتی کشورهای متعدد جهان رؤیت هلال را اعلان نموده‌اند و می‌دانیم اهل سنت مقید به صیام و فطرنده و نسبت به احکام خود کمال دقت را معمول می‌دارند. چگونه یقین به رؤیت هلال از طرف آنها را پیدا نمی‌کنیم. مگر در اخبار متواتره خاطر نشان نشده که شهادت همه مسلمین و همه اهل نماز معتبر است. بعلاوه قرآن بما می‌آموزد: «دشمنی با قومی سبب نشود که بعدالت رفتار نکنید» (۱)

اگر گذشتگان بر اثر خصومتها و بابها نه روایت ضد قرآنی (خدا مخالف‌العامه) اتحاد و اتفاق مسلمانان را ضایع نموده و دشمن را بر ما مسلط کردند. امروزه باید با قدرتی که از حکومت کسب کرده‌اید جبران گذشته را بنمائید و پایه گزار اتحاد و اتفاق مسلمانان جهان شوید و دست دشمن دین را برای همیشه قطع کنید.

نظرات علماء مشهور مبنی بر یکسان بودن اول و آخر ماه در جهان:

۱- فتوای بعضی از رسائل عملیه مؤید اینست که رؤیت هلال در هر نقطه‌ای به ثبوت رسید برای سایر مناطق و نقاط چه دور و چه نزدیک حجّت می‌باشد. (۲) بشرآنکه دو شهر یا دو مملکت در شب حتی بمقدار کمی با هم مشترک باشند. (۳)

۱- مائده: ۱۲

۲- فتوای آیت‌الله خوی ضمیمه جزوه

۳- با توجه به نقشه شماره ۱ جدول ساعات در جهان، ایران و نیویورک در آمریکا با فاصله زمانی ۸ ساعت در شب مشترک هستند

۳۵۲، ۸، ۱

نام خدا

حضرت آیت الله خویی اعلیٰ الله مقامه الشریف

سؤال: فتوای آخ جناب که در رسائل مطلوب است اینست که رویت

حلال در هر مظهری از نقاط سه زمین برای تمام بلاد تحت دھمہ سلیمین

باید صحیح را مورد عمل قرار دهند استدعا میشود مرقوم فرمائید طریق اثبات چیست

ایا وقتی از طریق رادیو نماز عید مکه و مصر و عراق و رویت بخش شود و

رادیوی آنها اعلام کند که مثلا امشب حلال دیده شده و فردا اول رمضان

باشوالم یا ذی الحجه است نفایت می کند و موجب علم و تطیف اوراست

یا حیر ، جواب مورد حاجت است .

بسم الله

بلای اگر موجب علم و اطمینان شود
کفایت میکند و اصل این علم بشرط
آنست که بلاد رویت با دیگر رویتها
فیه التحدیه مشترک باشند و الله العالم
۱۳ زینعه ۱۳۰۶

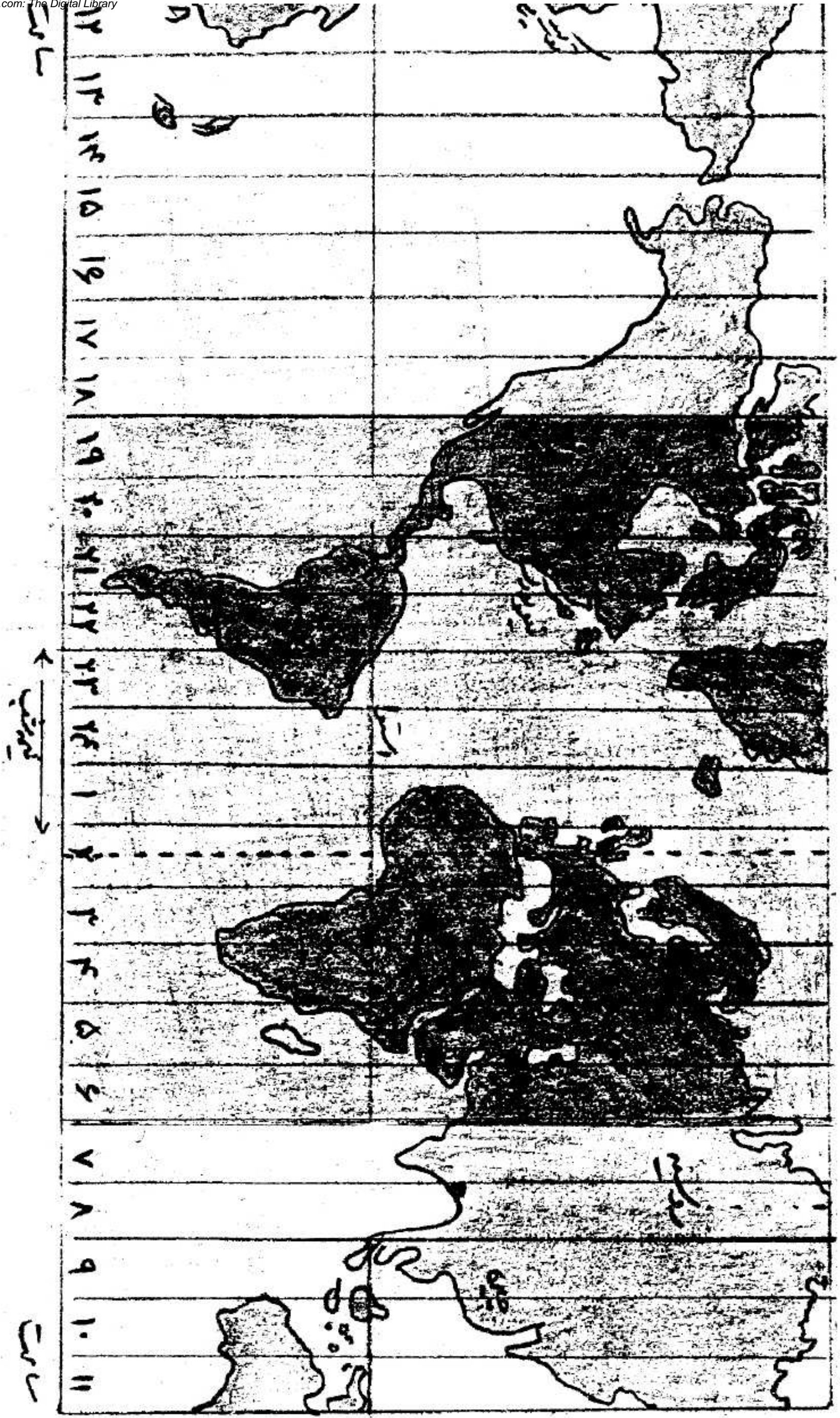

۹۶

برادر

کشور ایران با تمام کشورهای عربی و حتی آمریکا در شب مشترک هستند
تصویر شماره ۱

۲- شیخ طوسی گفته است همانطوریکه در قنوت نماز عید که ۹ مرتبه تکرار می کنیم (اسئلک بحق هذا اليوم .الذی جعلته للمسلمین عیدا) چون (المُسْلِمِین) إفاده عام دارد، یعنی این روز عید فطر واضعاً (عید قربان) را برای تمام مسلمانها عید گردانیدی ، در صورتیکه می بینیم گروهی از مسلمانان روز قبل را عید گرفته یا فرقه ای روز بعد را عید می دانند.

این قنوت خود بتمام مسلمین اعلام می دارد که روز عید در همه بلاد یک روز است . (۱)

۳- علامه در کتاب تذکره گفته است : قول بعضی از علماء ما اینست که حکم همه بلاد یکی است ، پس هرگاه هلال در شهری رویت گردد، حکم اول ماه را دارد ، این حکم در جمیع اقطار زمین جاری و نافذ است و همه بلاد در این حکم مساوی هستند چه شهرها بهم دور باشند و چه نزدیک.

۴- صاحب جواهر در کتاب صوم جواهر بعد از استهلال می گوید: در هر جا هلال دیده شد برای همه جا حجت و تکلیف آور است و فرقی بین افق ها نیست :

۵- فقهائی مانند شیخ یوسف بحرانی در حدائق الناظره

محدث کاشانی در وافی

شیخ مفید در مقنعه

شهید ثانی در سالک

فخرالمحققین در شرح قواعد

نراقی در مستند الشیعه کتاب صوم

براین عقیده اند: که هرگاه اهل شهری هلال را رویت کنند روزه بر جمیع مسلمین لازم و واجب می گردد.

علم و عقل در استهلال

۱- تواتر و شیاع در رؤیت هلال:

هرگاه شیاع (۱) افاده علم کند، مبتنی بر رؤیت است یعنی وقتی چند رادیو از چند کشور مسلمان رؤیت هلال را تأیید کنند، اتفاقشان بر کذب محال است و شیاع و تواتر تحقق یافته و دیگر عدالت هم شرط نیست، زیرا شیاع حکم شرع است و هم نوعی از تواتر محسوب میشود که بوسیله آن علم به رؤیت حاصل می گردد و تکلیف آور است البته شیاع در موضوعات معتبر است نه در احکام خدا.

۲- استهلال بر مبنای نجوم:

گفته منجم گمان و مظنه است: قرآن کریم از ظن و گمان منع شدید کرده و میفرماید: بدرستی که ظن و گمان تو را از حق بی نیاز نمی کند (۲)

آنچه از سنت و احادیث برمی آید اعتباری به قول منجمین نمی باشد، پس بحساب تقویم روزه بر مردم واجب نمی شود. زیرا شارع مقدس روزه را بر علامتی منوط ساخته که همیشه ثابت است و هرگز تغییر نمی کند و در اختیار همگان قرار دارد و آن دیدن هلال ماه است.

شیخ طوسی با راویانی از ابی عبدالله (ع) روایت کرده که: روزه رمضان به رؤیت هلال واجب می گردد نه گمان و مظنه چون گاهی ماه رمضان ۲۹ و گاهی ۳۰ روز است: (۳)

و نیز از قول حضرت علی (ع) فرموده که روزه بدار..... و بر حذر باش از پیروی شک و مظنه (۴)

۱- شیاع: شیوع: یعنی همگانی شدن

۲- بقره: ۱۸۷

۳- تهذیب

۴- استبصار

گفته منجمان منضبط و بی تغلف نیست و حتی همین چند سال اخیر در ایران اختلافی در تقویم ماههای قمری و تعیین عید فطر رخ داده که سؤال برانگیز بوده است. ناگفته نماند که اگر مبنای علم نجوم مبتنی بر قواعد ریاضی و محاسبات دقیق و دستگاههای مجهز نجومی و کامپیوتری باشد، امکان دارد دانشمندان نجوم، زمان خروج ماه را از تحت الشعاع مشخص نمایند. با اینحال قاعده کلی رؤیت هلال همیشگی و برای همگان معتبر و پابرجا خواهد بود.

۳- مرز بندی در استهلال

مرز دو کشور باعث اختلاف در رؤیت هلال نمی شود. و هرگز شارع مقدس برای احکام دین مرز قائل نشده و احکام برای تمام مسلمانان یکسان و یکنواخت است.

مثلاً: چطور ممکنست دو مرزبان ایرانی و عراقی در دو طرف خط مرزی با اختلاف و فاصله زمانی یک الی دو روز از یکدیگر روزه بگیرند یا افطار کنند؟ در صورتیکه شاید کیلومتری با یکدیگر فاصله نداشته باشند.

در حالیکه از یک شهر شرقی مانند مشهد تا یک شهر غربی مانند ارومیه که حدود هزار کیلومتر فاصله دارند باید در یک روز روزه گرفته و یا در یک روز افطار کنند!!!. فقهاییکه حدود مرزی کشور را ملاک رؤیت هلال گرفته اند و می گویند اگر در یکی از شهرهای ایران هلال رؤیت شد برای کل شهرهای ایران ملاک است چگونه قضاوت می کنند، که اگر در آبادان هلال اول رمضان دیده شد در خراسان که حدود پنجاه دقیقه با آن اختلاف افق دارد مردم باید روزه بگیرند ولی هر گاه در بصره ماه دیده شود و در آبادان رؤیت نگردد. با اینکه فقط دوسه دقیقه اختلاف افق بیشتر ندارند اهتتا به آن رؤیت نمایند!!! آخر مگر امکان دارد برای افقی مرز قائل شوند و حکمی را در این چهار چوبه مرزی منحصر نمایند بعلاوه مرزهای جغرافیائی هر مملکت بوسیله حاکمان آن ایجاد شده و هیچگونه تغییری در حکم رؤیت هلال بوجود نخواهد آورد و اصلاً اسلام مرز ندارد و همه مسلمانان در تمام ممالک اسلامی در این مورد یکسانند و چون

حکم خدا درباره روزه قطعی است و تعیین شرط افق که بآن اضافه نموده‌اند ظنی است لذا ظن و گمان باطل است و تکلیف آور نیست .

۴- تفاوت بین افق خورشید و افق ماه در عبادات

کسانی که می‌گویند: همانطوریکه برای اداء نماز افق محل خودمان شرط است . همینطور برای استهلال هم افق منطقه خود را ملاک قرار می‌دهیم، نظریه نادرستی را ارائه می‌دهند زیرا: ضمن اینکه قیاس در حکم شرع باطل است بدلائل زیر افق خورشید با افق ماه هم قابل قیاس نیست:

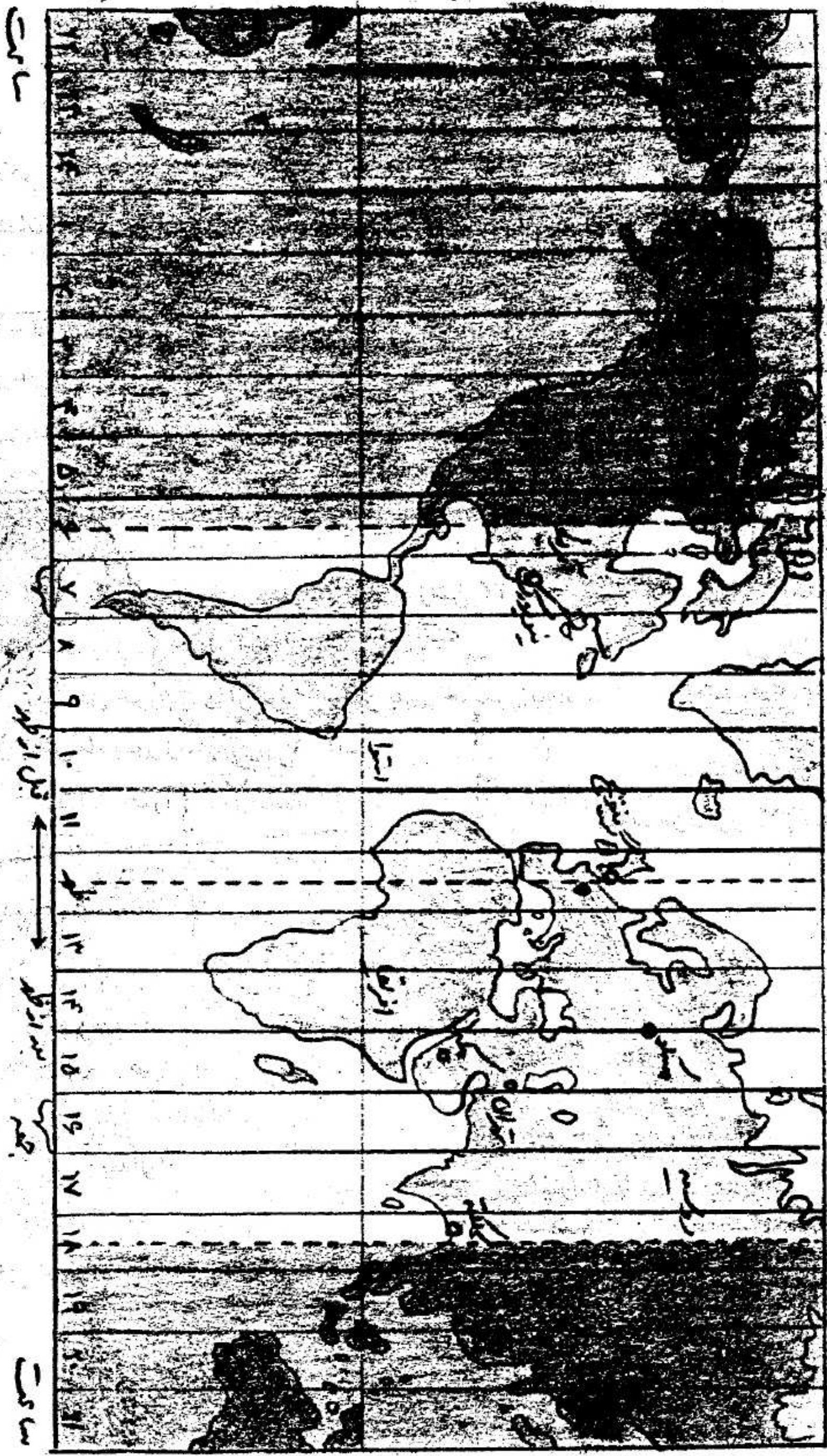
الف: یکدوره افق خورشیدی نسبت به زمین ۲۴ ساعت است در صورتیکه یکدوره افق ماه نسبت به زمین حدود ۳۰ روز است .

ب: افق خورشیدی از گردش زمین بدور خودش ایجاد میشود. در صورتیکه افق ماه از گردش ماه بدور زمین بوجود می‌آید.

ج: در افق خورشیدی وقت خواندن نمازها نسبت به وقت روزه مضیق است که اگر بتأخیر بیفتد نماز منقضی میشود . در صورتیکه در افق ماه وقت روزه نسبت به نماز موسع است و در ۲۴ ساعت قضا شدنی نیست .

د: یک جزء از نمازهای یومیه نماز صبح است که وقت آن فقط در ۱/۵ ساعت یعنی از اذان صبح تا قبل از آفتاب که حتی دو کشور در نماز با یکدیگر مشترک وهم افق نیستند . در صورتیکه یک جزء ماه صیام یک شبانه‌روز است که همه کشورها میتوانند با هم در شب یا روز وجه مشترک در افق داشته باشند با توجه به نقشه شماره ۲ تعیین ساعات کشورهای جهان: وقتی در تهران ۳ بعد از ظهر روز جمعه است در نیویورک ساعت ۷ صبح روز همان جمعه است پس میتواند دو کشور در دو طرف کره زمین از نظر افق ماه هم افق باشند ولی هرگز نمی‌توانند از نظر افق خورشید یک افق داشته باشند. بدلائل مذکور نمی‌توان افق خورشید را با افق ماه مقایسه

نصف النهار مرکزی

نصف النهار مبدأ

نصف النهار غربی

تفاوت ساعت ۲

نمود و این قیاس شرعاً و عقلاً و علماً پذیرفته نیست.

۵- استهلال در کشورهای اسلامی

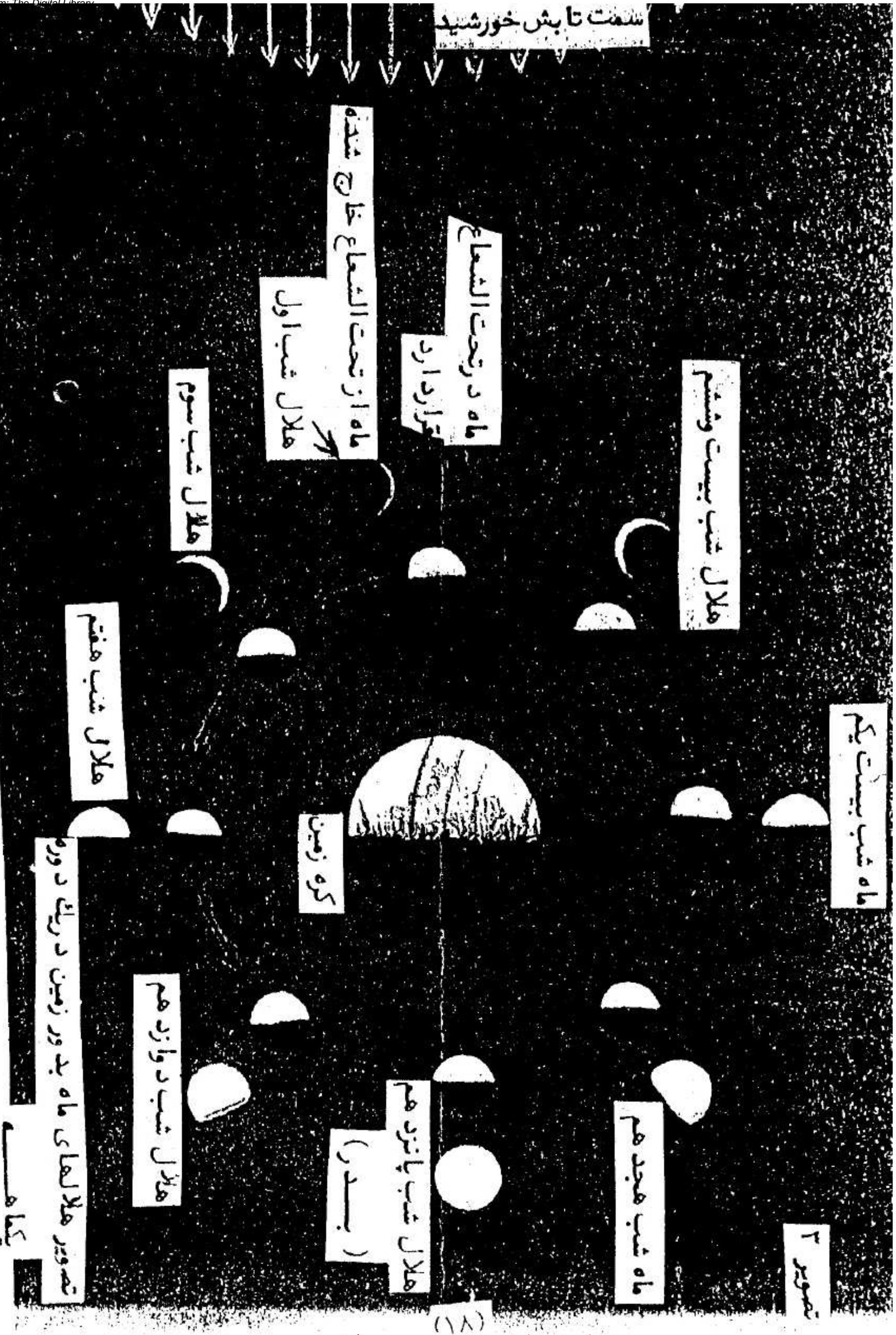
نحوه رؤیت هلال در بعضی از کشورهای اسلامی مانند حجاز بر طبق یک اسلوب و نظام خاص و تکنیک جدید با استفاده از تلسکوپ در رصدخانه های مخصوص انجام میشود و همراه نمایندگان مذهبی اهل تسنن در محل رصدخانه هلال را رؤیت کرده و در نزد قاضی القضاة شهادت میدهند آنگاه قاضی القضاة بدولت امر با اعلان رؤیت میکنند و دستور انتشار آن در رسانه های عمومی صادر می گردد. برای این کار حتی اداره مخصوص رؤیت هلال ترتیب داده اند که زیر نظر وزارتخانه ای می باشد ولی در ایران تا کنون باین امر مهم شرعی و حکم خدا، توجه نشده است امید است هرچه زودتر مسئولان مملکتی عنایتی مبذول فرمایند.

۶- نمایش هلالهای ماه در گردش یکماهه (تصویر ۳-۴)

در تصویر هلالها و یا توجه به نقشه جغرافیای کره زمین کشور ایران در نزدیک مدار رأس السرطان قرار گرفته است و رویت مردم نسبت به هلال شب اول ماه بطور مایل و یا فاصله زیادتری انجام می گیرد در نتیجه هلال شب اول در بیشتر نقاط ایران قابل رؤیت نیست بعلاوه مشکل و عارضه خارجی مانند اوضاع جوی یا اراضی مثل وجود ابر یا کدورت هوا و غلظت بخارات سبب می شود که هلال باریک شب اول رؤیت نگردد. حتی در کشورهای استوایی که کمترین و مستقیم ترین فاصله را با هلال دارند در هنگام غروب در مغرب فقط بمدت چند ثانیه که هلال از تحت الشعاع خارج می شود قابل رویت است، بهمین علت، کشورهایی که در محدوده فوق مدار رأس السرطان و نزدیک به مدار ۶۰ درجه قرار دارند مانند سوئد - نروژ - هلند - دانمارک و آلاسکا هر شش ماه هم نمی توانند ماه را کامل ببینند و اصلاً رویت هلال در آنجا تا یک هفته برایشان امکان پذیر نیست. لذا این قبیل کشورها باید به کشوری که در محدوده خط

ساعات تابش خورشید

ماه شب بیست و یکم

هلال شب بیست و هشتم

ماه در تحت الشعاع

قمر در ارد

ماه از تحت الشعاع خارج شده

هلال شب اول

هلال شب سوم

هلال شب هفتم

کره زمین

ماه شب هجدهم

هلال شب پانزدهم

(بدر)

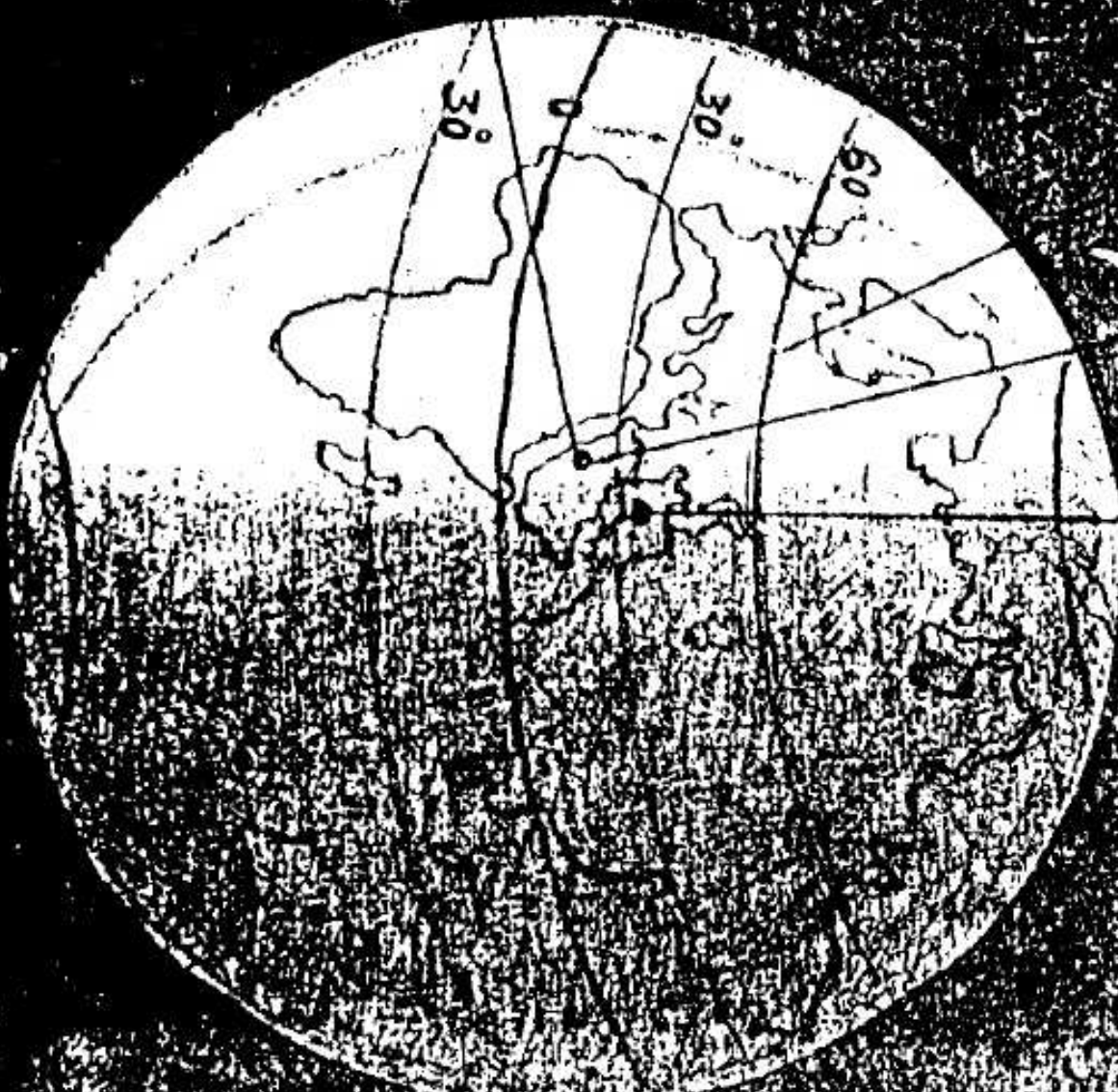
هلال شب دوازدهم

تصویر هلالهای ماه بدور زمین در یک دوره یکماهه

تصویر ۲

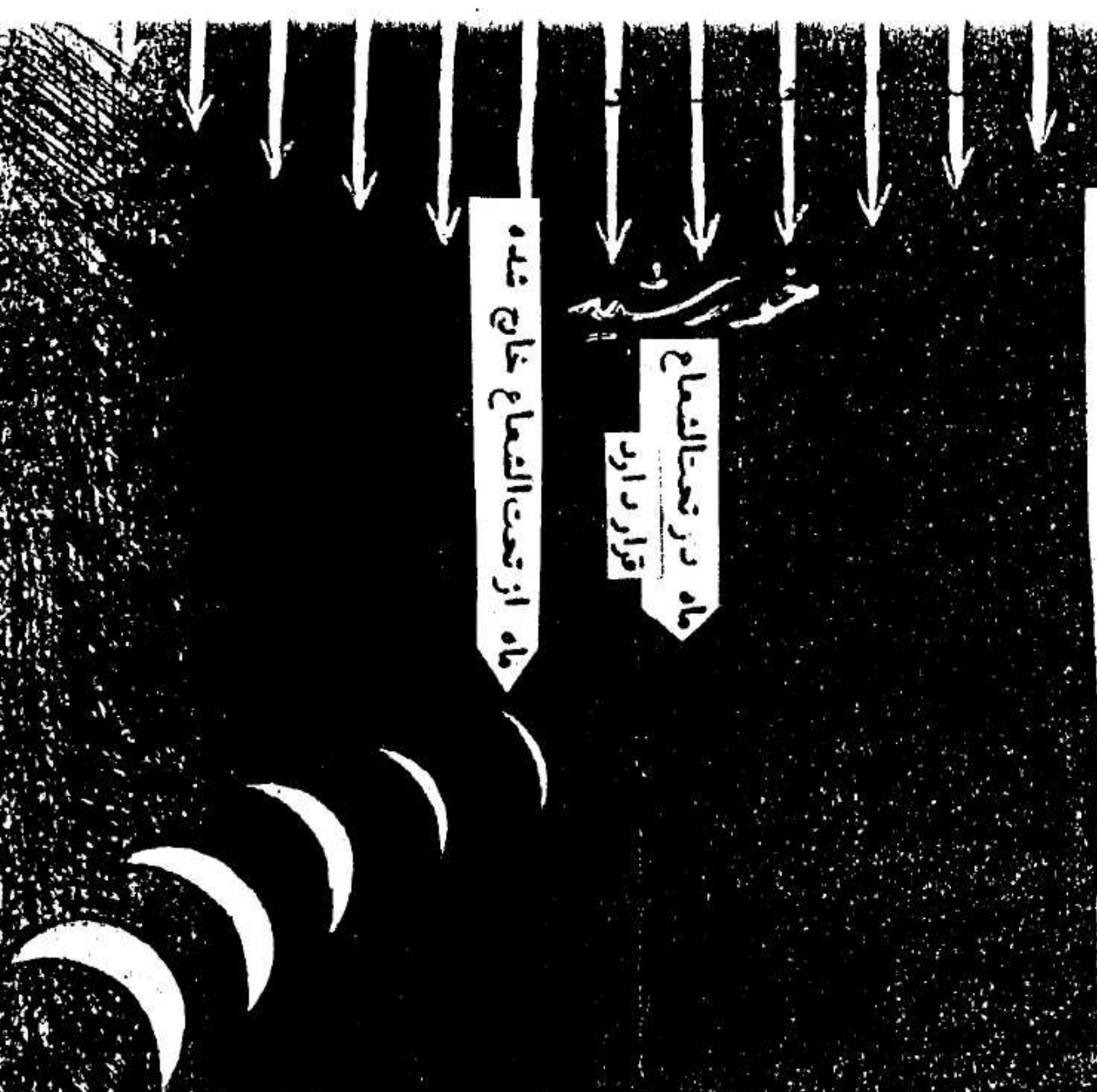
با توجه به تصویر زیر و قوسه هلال اول مغرب در مکه هلال از تحت الشماع خارج شده و قابل رؤیت است در شهران از وقت مغرب گذشته و هلال شب اول افول کرده و قابل رؤیت نیست

حلال

ماه از تحت الشماع خارج شده

ماه در تحت الشماع
توار و اورد

دانمارک و آلاسکا هر شش ماه هم نمی توانند ماه را کامل ببینند و اصلاً رویت هلال در آنجا تایکهفته برایشان امکان پذیر نیست. لذا این قبیل کشورها باید به کشوری که در محدوده خط استوا قرار گرفته اقتداء نمایند و زمان عبادت روزه خود را تعیین کنند که بهترین این مکان ها میتواند مکه قبله گاه مسلمانان جهان باشد.

۷- کلیه نقاط کره زمین نسبت به رویت هلال حکم یکسان دارند:

قانون صیام یا روزه داری همچون همه احکام قرآن و سنت یک قانون جهانشمول و عام و فراگیر همه مردم خصوصاً همه مومنین در هر عصر و زمانی است از اینرو استقرار یک قانون عام و گسترده نیازمند به در نظر گرفتن همه جوانب و شرایط جهانی می باشد و شک خدای حکیم و رسول گرامیش با توجه کامل بر تمام آن جوانب چنین حکم و قانون عمومی را تعیین فرموده اند و شاید بطور اصولی آغاز ماه قمری و خصوصاً ماه رمضان از نقطه نظر قرآن برای روزه داری با رویت ماه بلحاظ دقیق بودن و مربوط بودن همین یک قمر یا ماه برای زمین بوده، چرا که در مدار زمین و برای سیاره زمین دو یا چند قمر مطرح نیست بلکه همین یک قمر است و آنها هم در یک مدار بیشتر گردش ندارد و در هر کجای زمین که از تحت الشعاع خارج شد و به رویت آن مردم رسید مثل اینست که همه اهل زمین ماه را دیده اند و لزومی به دیدن مجدد و رویت هر شهر و کشوری ندارد.

کسانی که قائل به حکم خاصی بر حسب اختلاف افق برای هر شهر یا مملکتی در رویت هلال هستند سئوالات فقهی و شرعی زیر را پاسخ دهند.

الف - چگونه میتوانند تعیین حد و مرزی برای نقطه ای که هلال رویت شده و نقطه ای که رویت نشده نمایند؟

ب - تکلیف کشورهای شمالی و قطبی که پس از یکهفته هلال برای آنها قابل رویت است چه می شود ویرچه معیار و میزانی روزه بگیرند و افطار کنند.

ج - اگر شخصی که در مکه است و سی روز تمام روزه گرفته و غروب آفتاب در مکه هلال اول شوال را دیده و مطابق با نص آیه مذکور (۱) فردا برایش عید است ، سپس شبانه با هواپیما به تهران می آید و متوجه میشود در تهران هلال دیده نشده و فردا مردم روزه دار هستند، تکلیف او چیست؟! آیا این تضاد و اختلاف یک بام دو هوا از دستورات شرع اسلام بدور نیست و نظم و ترتیب دین را بهم نمی زند. جواب چیست ؟

د: اگر بنا باشد هر افقی حکم خاصی در رویت هلال داشته باشد قائلین بآن چه دلیلی ارائه می دهند . جز اینکه بپذیرند که شارع مقدس میان افق مکه و افق مکانهای دیگر فرق نگذاشته و برای هر یک حکم خاصی تشریح ننموده است و هیچ دلیلی از کتاب و سنت و علم و عقل وجود ندارد و هر اجتهادی در مقابل نص هم باطل است.

چگونگی ثبوت رویت هلال در گذشته ایران و هم اکنون

کسانی که بیاد دارند در گذشته نه چندان دور در ایران برای ثبوت رویت هلال ، علمای هر شهری از کشور دیگر مسلمان استعمال می نمودند و مردم منتظر تلگراف علماء نجف میشدند و گاهی تا نزدیک ظهر این انتظار به تعویق می افتاد و تا بالاخره پیام تلگرافی مبنی بر رویت هلال از نجف یا کربلا در عراق میرسید و مردم آنروز را عید فطر می گرفتند و بر این مبنای سالها پابرجا و باقی بودند.

اکنونکه ارتباطات سریعتر و کامل تر شده چگونه است که استهلال کشورهای مسلمان هم جوار بر ما حجت نیست و چند سالی است در ایران اختلاف در رویت هلال پیش می آید و مردم روزه دار در بلا تکلیفی بین واجب و حرام قرار می گیرند و با اینکه باید در غروب روز آخر

رمضان تکلیف مردم مشخص گردد متأسفانه حتی تا ظهر روز بعد مردم مردد و سرگردانند و گاهی اوقات در وسط روز اعلان رؤیت هلال میشود!!!

آیا این بلا تکلیفی و هرج و مرج در حکم دلیل بر ابطال این روشن نیست؟

پس چگونه است که هر ساله این اختلاف بین امت های مسلمان ایجاد می شود و اولیای امور و مسئولان مملکتی برای از بین بردن این تفرقه نمی اندیشند!!!

رفع مشکل در مسئله رؤیت هلال

همانطوریکه در قرآن آمده بیت الله عبادتگاه و خانه امن و مبارک مسلمانان جهان و مبدأ مشترک برای رؤیت هلال در ماههای سال و مراسم بزرگ حج و معیار شروع و پایان روزه ماه مبارک رمضان است که هر ساله طبق این میزان مراسم حج در آنجا برگزار می گردد. و حجاج همه کشورها موظف به رعایت حدود و زمان آن هستند حال اختلافات سیاسی و مذهبی دلیل بر آن نمی شود که اعلان رؤیت هلال از طریق رسانه های گروهی آنها برای مردم ایران حجت نباشد و این امر مهم دستخوش عوامل و اغراضی گردد تا آنجا که حتی رادیوی ایران از انتشار خبر رؤیت هلال از کشورهای دیگر مسلمان خودداری کند. بعلاوه همانطوریکه در مناسک و اعمال حج با آنها هم نشین و هم دوش هستیم، همینطور جهت ایجاد تفاهم و برادری و اتحاد و وظیفه داریم روز اول رمضان و مراسم عید فطر را با آنها یکسان و همراه باشیم. بامید آنکه سرزمین مکه یک منطقه آزاد بین المللی اسلامی برای همه مسلمانان قرار گیرد. و یا زبامید روزیکه مسلمانان جهان یکروز را اول ماه مبارک رمضان و یک روز را عید فطر قرار داده و جلوه و جلال این اتحاد و همبستگی و برادری را در نماز بزرگ عید فطر که یکی از مهمترین شعائر مسلمانان است به نمایش بگذارند.

و درود بر کسیکه از راه راست پیروی کند.

«یک، معلم»

تکثیر و انتشار آزاد است و وظیفه هر فرد مسلمان

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**